

Templomok

(Részlet *A tenger* című készülő regényből)

A vonat úgy rohant végig Anconától Pescaráig, mint ahogy a feszesen simuló csizma testén fut a zipzár, s hirtelen kibuggyan szaladó útja nyomán a fehér hús. Pálmafákat és terrakotta tetőket dobált maga mögé; robogó vaskígyó a szárazföld peremén, megállíthatatlan, sőt egyre növekvő sebességgel furakodott előre, hogy a kinyíló láthatáron felfejtse ezt az ezerkétkben vibráló tömeget – a tengert.

A nő nem győzött betelni vele, akárhányszor látta, s minden ilyen alkalommal fel kellett hagynia az éppen aktuális tevékenységével, nem tudott olvasni vagy a telefon képernyőjét pörgetni, de még írni sem tudott, mert olthatatlan szükségét érezte annak, hogy bámulja a vizet, le ne vegye róla a szemét, mintha bizony attól félne, hogy elveszik tőle a látványt, elveszik és soha vissza nem adják.

Most már nincs min aggódni, ismételte sokadszorra, de a gondolatot csak az ész közvetítette, a szív csendben remegett hátul, mint aki sokkal jobban tudja, hogy mindig mindent el lehet venni, mindig mindent el lehet veszíteni.

Szeretett volna még valaha olyan gondtalanul nézni a jövőbe, mint egészen fiatalon, mikor még feszes volt a combja, és a haja oroszlánsörényként lobogott a szélben, és mikor mindez oly természetesnek tűnt, hogy nem is vett tudomást az egészről.

Most végigpásztázta a vagon, alig ülnek páran, rajta kívül nem akad ember, akit érdekelne a balra feltáruuló horizont. Valahányszor Olaszországba jön, szinte várja a pillanatot, hogy vonatra szálljon, úgy érzi, előbb-utóbb meglátja Francesca Marciano regényhőseit: Alba ül majd az egyik ülésen, lábán szakadt szandál, vele szembe a két római fiatalember, akik később bombasztikus forgatókönyvet írnak a jelenetből. A történet szereplői meg vannak győződve arról, hogy az igazán nagy filmekben mindig van egy felejthetetlen pillanat. Mindannyiunk életében van egy kimerevített kép, s köré épül az összes többi.

MEGYERI EDIT TÜNDE (1972, Nagyszőlős) író, pedagógus. Jelenleg a Rábaközben él. A *Bárka*, az *Együtt* és a *Magyar Napló* folyóiratokban jelentek meg szépirodalmi írásai.

Mostanság gyakran lebeg előtte a sajátja, tizenhét vagy tizennyolc éves talán, kifakult sárga póló rajta, hossza éppen csak eltakarja a farmersortot. Vékony, ruganyos test, mint egy macskáé, nem hord melltartót, nem festi magát, nincs rajta ékszer. A bőre mindig barna, a szeme mindig villog, nem fél semmitől, nem hisz semmiben, kivéve magát és az Istent. Egy templom előtt áll, gyülekezőre kongatnak, nem aggódik, hogy a feketébe öltözött falu megbotránkozva néz majd rá. Be is merne menni, mert bent lakik a Krisztus, aki megbocsátott a bűnösöknek, s örök életet ígért a tiszta lelkűeknek. Az Istennek és az ő szent-háromságának nincs szüksége főkéntőre, sem bokáig érő szoknyára, hogy eltakarja a magamaga által teremtett tökéletes embert. Ha rajta múlna, mindenkit beengedne a templomokba, úgy, ahogy vannak, nem érdekelné, hogy megfelelően öltözött-e bárki, sőt, nagyra nyitná az ajtót a kéregetők és kurtizánok előtt, a szerelmeseket is összecsdíténé, hogy dicsőítsék boldogságukkal az Istent.

Egy róla készült filmben ez a kép lehetne a nagy belépő, a filmkocka, amit mindenki ismer, amit majd úgy neveznek: ikonikus. Hosszú barna hajú lány a templomtéren, a hátát a kerítésnek vetette, egyik lábával megtámasztja magát, fonott talpú vászonpapucsja már foszladozik. Remeg a poros utcán a levegő, rekken a hőség, a csend már-már idegesítő. Fordul a kamera, fejkendős asszonyok hosszú, bő ruhában, szürke, barna, fekete minták tekeregnek a vásznakon, kezükben kicsi zsolttáros könyv, szűrős szemük a lencsébe néz, orruk alatt vékony árnyék – az öregedés szőrszállai. Két világ néz farkasszemet – a múlt és a jövő; minden, ami előttünk áll most feszül neki annak, ami már eltelt.

Ott kezdődött minden a kis faluban, ahol látszólag nem történt soha semmi, hiszen mi történhet egy eldugott helyen, valójában mégis minden megtörtént, ami egy emberrel megtörténhet és aminek meg kell történnie.

Furcsa párt alkottak az apjával – az öregember és a nyurga kislány – csak innentől emlékszik a dolgokra, holott hát volt előtte is élet, csak azt kitorölte az agya, semmissé tette a múltat, hogy ne kelljen elsiratni.

A templomtérré megy vissza a gondolata újra és újra. Apja nem jár istentiszteletre, magában imádkozik az Istenhez, aszkéta életet él, mint egy szent boldond. Hiába kínálja neki a társaságát, hogy ha már ennyire szeret imádkozni, menjenek vasárnaponként a többiekkel, hallgassák meg, miről prédikál a fiatal pap, aki rendszerint lehúzott ablakkal száguldozik keresztül-kasul a falun. Igazán nem illik egy paphoz a viselkedése, ha hosszú haja lenne, még lobogna is a szélben, amint végigrohan a főutcán, rozoga autója hangosan berreg, mindenki tudja, hogy ki veri fel az évszázados csendet. Mégse mer szólni senki, csak némán csóválják a fejüket, mintha azt mondanák, nincs ez bizony rendjén, de szólni nem szól senki – a pap megingathatatlan tekintély.

Hogy mióta nem járnak ők ketten templomba, nem tudja pontosan, csak sejtí. Eleinte a karácsonyi kántálások során agitálják az apját a presbiterek, hogy János, visszavárunk, elég legyen a búsulásból, ott vár a padod üresen. De János, vagyis az apja csak rázza a fejét, nem megy ő templomba mostanában. Aztán évek teltevel már nem mondanak semmit, némán beszedik az egyházadót,

Istentől megáldott boldog karácsonyt kívánnak, és mennek tovább a ropogós hidegben.

A pap meg nem hiányolja őket, azt se tudja, hogy hol volt a helyük, mikor még ők is ott szorongtak vasárnaponként a többiek között. Fiatalember, nincs gyakorlata a hívek gondozásában, örül, ha túléli a vasárnapi igehirdetést. Kékre borotválja alabástrom arcát, fekete haja, szeme izzik a palást felett, mikor áldásra tárja szét a két karját felröhögnek a suhancok a karzaton – nézd már, Batman a szószéken.

Egész héten a prédikációra készül, ír, kihúz, aztán ismét csak ír, hosszú lapokat tölt meg szép gyöngybetűvel. Nem szereti, ha egy-egy temetéssel megzavarják az eredeti gondolatmenetét, de belátja, hogy ez is az ő feladata, nincs mit tenni, temetni kell. Olykor elkésik a legszentebb eseményekről is, mindegy, hogy esküvő vagy búcsúztató, lerobban az autó, kifogy az üzemanyag, s a hívek állnak a tűző napon vagy éppen a dermesztő fagyban, várják, hogy megérkezzen a tiszteletes úr.

A kántor már rutinosan játssza az ezredik zsoltárt, kötelességének érzi, hogy a híveket kordában tartsa, amíg be nem fut a felettese, de magában szentséggelve azt kérdezi, vajon miért verte meg őt az Isten ilyen hosszú szolgálat után egy bolond pappal.

A pap pedig komolyan veszi magát, nagyon is komolyan, megfontol minden szót, amit kipredikál vasárnaponként. Kifelé menet megfeddi a figyelmetlenséget, a röhögést szigorúan megtorolja hét közben, arra vannak a hittanórák. Nincs benne semmi fiatalos, semmi laza, csupán csak az autós száguldozás, amit nem lehet összeegyeztetni más cselekedetével. Alapvetően olyan vasikalapos, amilyen még az öreg pap sem volt soha, talán csak az esperes, akiről a vének beszélnek, de még annak is volt némi humorérzéke állítólag.

Regina nem járt hittanra, az apja nem engedte, egyedül olvasta fel neki a Bibliát, abból magyarázta, hogy mi a jó és mi a rossz. Mikor József történetét mesélte, nem lehetett nem gondolni rá, hogy magát látja József szerepében. Igaz neki csak egy testvére volt, az se dobta az ókútba, egész egyszerűen szebbnek, jobbnak született, mint János. Mondta volna neki, hogy az ő esetük inkább Káin és Ábelé, de nem mondott semmit, csak hallgatta József megdicsőülésének verseit, és ráhagyta a férfit a ki nem mondott gondolatot, nevezetesen, hogy az ő igazsága is eljön majd.

Gondolataiból visszazökken a mába, az olasz nyaralók hosszú sora hímzett szegélyként díszíti a partot; a napernyők, pálmák, leándersövények elfutó tömege változatos mintát teremt, de a végtelen homokos *piaggiak* mögött ott húzódnak a falvak a maguk szentjeivel és templomaival. Minél délebbre megy az ember, annál kézzelfoghatóbb ez a már-már babonás katolicizmus, glóriás Jézusok, fényárban úszó Madonnák néznek le a villák kertjeiből a járókelőkre.

– Reginéért jöttem – szól egy váratlan napon a pap, mikor benézett a nyitott ajtón, és félretolta az ócska függönyt, amit a tolakodó legyek ellen felakasztottak.

- Reginaért? - csodálkozott az apja, aki még sosem látta testközelből a tiszteletest.

Jól megnézte hát most magának háromszög arcát, bozontos szemöldökét, tekintete a hosszú újakra tévedt, kezét nyújtotta a pap.

- Áldás, békesség! Jöjjön beljebb - invitálta kelletlenül a vendéget, de az nem mozdult, érezte, hogy nem igen várták.

- Konfirmációs előkészítő, minden péntek délután. Avégett vagyok itt.

Végül mégse járt konfirmációs előkészítőre, de az apja előkereste az ócska kézzel írott Kátét, még a nagyapjáié volt, vagy az is lehet, hogy annak az apjáié. Olyan régies volt a szöveg, hogy nevetni kellett rajta, azért csak magolta, hadd örvendjenek a szorgalmának. A konfirmációra egyedül ment, hacsak nem számítjuk az apja hűgát, aki a saját gyerekeit jött megcsodálni. Mi néked életedben és halálodban...? Nekem a Krisztus egyedül.

A hiszekegyet nem jól mondta a többiekkel, folyton kiesett a ritmusból, száz év alatt újítottak a szövegen, csak éppen vele ezt elfelejtették közölni:

- ...születék Szűz Máriától... szenvede Poncius Pilátus alatt... fölméne a mennyekbe... onnan leszen eljövendő ítélni...

Előtte és utána is a templom körül forgott minden, ott volt a buszmegálló, a bolt, a kocsmá, harangzúgásban mentek iskolába, óvodába, vonathoz.

Aznap is ott találtak a barátokkal, mikor a sárga pólót húzta magára, meg a rövid farmernadrágot, fürödni indultak, mert nyáron az volt a legfőbb szórakozás. Szabóollóval vágott le egy régi Lewis'-t, a két szára nem sikeredett egyformára, úgy feküdt fel a fenekére a nadrág maradéka, mintha bizony csípőficamos volna. Nem érdekelte különösebben, az első mosás után kirojtólódott, na, most már még jobb, gondolta magában.

Nem úgy a szomszédasszonyok, akik irigyelték apja furcsa özvegységét, szerettek volna valahogy közelebb férközni hozzájuk, ezért időről időre tanácsokkal látták el őket, ha akarták, ha nem.

- János, János, mi lesz ebből a lányból, ha hagyod elkanászodni? - sopánkodtak szenteskedve. - Hát, jól van az úgy, hogy ebből a forrónadrágból kilátszik a fenéke?

Az apja csak a fejét csóválta, legyintett egyet, de azért annyit mondott a vacsoránál, hogy van pénzük új nadrágra, ha kell.

Azóta szó szerint fenekestől fordult fel a világ, vékony pántok helyettesítik a bikini alsókat, fel se tűnik senkinek a póre testek hömpölygése.

Figyeli hát ő is útítársait, a szomszéd ablaknál két fiatal lány, lábukon egyen strandpapucs, áttetsző ruha simul rájuk, alatta háromszög fürdőruhák, a partra mennek, mint oly sokan ezen a járaton.

A vonat hűvös levegője szöges ellentétben áll a kinti hőséggel, kardigánt kell elővennie, hogy a több órás úton meg ne fázzon. Nevetségesnek tűnik az egész, hiszen a hőmérők odakint harminc fok fölé kúsztak, idebent mégis elhiszik, hogy elviselhető a nyár, és egyáltalán nem kell félni attól, hogy hőgutát kapnak a közeljövőben.

A hógutáról megint a pap jut eszébe, aki alig volt idősebb nála, talán csak éppen annyival, amennyi az érettségizőt elválasztja a frissen végzett diplomástól. Nyár derekára már kigombolt ingben száguldozott a tiszteletes, folyton izzadt, folyton verejtékezett. Cukorbeteg, súgták az asszonyok. Neki gyanús volt ez a furcsa diabétesz, amit egyre mámorosabb arcpír kísért. Egész évben nőttön nőtt körülötte a csodálkozás, végül egy húsvéton borult ki a bili, mikor két órát vártak a hívek, otthon meg száradt az asztalon a megszegett kalács, de a tiszteletest ez nem érdekelte, nem jött, és kész, elveszett a száguldozás mámorában. Talán tizedjére kezdték újra a kiírt énekeket, „Áll a Krisztus szent kereeesztje”, mikor a pap beviharzott. Szó szerint felfutott a szószerkekre, nyakán kidagadtak az erek, olyan erővel beszélt, szemei villámot szórtak, hófehér arcát lázas felhők színezték, a hívek halálra váltan néztek fel rá, magukon érezték a világ összes bűnét, de nem társult hozzá a feltámadás boldog reménye. Rohamléptekkel álltak fel a legszentebb ünnep úrvacsorájához, ám olyan gyorsan osztották a megbocsátást, hogy nem győzték nyelni a kenyeret és a bort. Aztán már csak megrökönyödve nézték, ahogy a pap felhajtja a serleg fenekén maradt szent italt, és kiviharzik Isten házából. Tétován egymásra tekingettek, ez lenne hát az ünnep? Ezért vették a városi piacon az új ruhát, új cipőt, ezért vártak ennyi órán át? Mi volt végtére is ez a komédia, és meddig játsszák ők együtt mindannyian a szent marha szerepét, mikor csapnak az asztalra (ha nem is az Úr asztalára), hogy most aztán elég volt, takarodjon innen ez a félkegyelmű pap?!

Úgy emlékszik, a tiszteletest szanatóriumba utalták, felmentették a szolgálat alól, vegyes hírek keringtek arról, hogy mennyire súlyos az állapota. Az asszonyok hajlottak a megbocsátásra, együttérzőn súgták, hogy ideggyenge, na meg hát a diabétesz, de a férfiak hallani se akartak róla többé. Ilyen szégyent tett a faluval, *csusság* ez a javából, rajtunk röhög az egész járás. A gondnok az espereshez fordult panasszal, és határozottan kikötötte, hogy új papot küldjenek, de tüstént, mert szép dolog az irgalom, de nem ebben az esetben.

Pár napig még téma volt, de nyárra elfelejtették, örültek az új lelkésznek, akinek népes családja volt, fiatal kora ellenére házasságra indult, lassan beszélt és lassan járt, röviden szöges ellentéte az előzőnek.

Ebben a másik országban nem voltak protestánsok, ha voltak is, ő egyel sem találkozott. Katolikus templomokba járt imádkozni, egészen megszokta a félhomályt, a térdeplőket és az elemes gyertyákat. A legszebb templomok Ravenában vannak, gondolta magában, és felidézte a pillanatot, mikor először látta a Sant'Apollinare Nuovo-mártírjait aranyglóriában fényleni.

Akkor is ilyen hőség volt, kiszáradt a szája, nem hűsítette az a pár korty, ami még a palackjában megmaradt. Egyetlen nap alatt járta be az összes ókeresztény emlékhelyet, nem kis teljesítmény, így utólag elgondolva, nem csoda, hogy zsongott a feje a látottaktól. De mind közül ez az első maradt meg benne legjobban, azóta is vissza-vissza kell térni oda. Időnként megadatik ismét a szentséges pillanat, mikor a szűkre szabott ablakréseken berobban a nap sugara, és felfénylenek a mozaikok, olyan dicsőségesen, hogy annál szebbet elképzelni nem lehet.

Ilyenkor még ő, a puritán lélek is érti, lehet imádság egy szentkép, lehet hozsánát énekelni arany lemezekből, zsolnárt zengeni az istennek fényekkel, színekkel, de még mennyire lehet.

Odahaza nem is ismerte ezt a vallást, nem volt dolga vele, azt se tudta istenigazából, hogy léteznek a sajátján kívül más felekezetek. Vagy ha tudta is, nem érdekelte, ahogy manapság mondják, nem érte el az ingerküszöbjét. Itt aztán jártában keltében látta a templomaikat, benne az asszonyokat, amint imádkoznak, és az olasz férfiakat, akik, úgy tűnt, a mellkasukon hordják a keresztet aranyláncon.

Ravennát első perctől magáénak érezte, habár volt benne valami szomorú, valami fel nem oldott feszültség. Talán az egykor volt s időközben odaveszett jelentőség hiánya tette ilyen idegessé a várost, vagy Dante sírja, maga sem tudja. Mindenesetre itt döntötte el, hogy az apját magával hozza, nem létezik, hogy egy olasz nyelvtanár ne lássa ezeket a helyeket.

Ravennán túl még a Falakon Kívüli Szent Pál volt, ami ennyire megragadta. Mindenki a Vatikánnal van elfoglalva, neki a Szent Pált itt tanuló diákok súgták meg. Busszal ment ki arra a távoli helyre, beletelt talán egy fél vagy egy órába is. A térképen nézte a pirossal jelölt pontot és elképzelte, ahogy Pál sok száz évvel ezelőtt gyalog vagy számaron, vagy hajón, vagy isten tudja min, jött Róma felé, hogy végül minden ártatlansága ellenére kivégezzék. Nem egy röpke izasztó órába telt neki, nem is néhány centbe, amit a vonaljegyért fizetett, mégis jött, mert Pál kitartó volt, és állhatatos, küldetést teljesített, szent missziót, hogy vigye a világba az örömhírt, még ide, Rómába is az oroszlánok közé, legalább annyira, mintha Péter lenne az egyházalapító.

Páli szent embernek képzelte ennyi év távlatából az egykori tiszteletet, aki lázas hevülettel magyarázta balga híveinek a szentírást, de ők nem értették, nem fogták fel, hogy ezt a hatalmas világ- és embermegváltó hírt nem lehet józanul elviselni, hacsak nincs acélból az ember szíve, mert különben százbiztos, hogy felrobban, hiszen mi más lehetne nagyobb boldogság, minthogy mindannyiunknak örök élete van. Értitek? Örök élete!

De amíg itt vagytok, már addig is keressétek az istennek országát, mint az a csavargó Ferrarában, akire egy látogatás során figyelt fel a nő. Fiatal férfi volt, sovány, csontos testtel, piros atlétában, ócska nadrágban, odakuporodott Krisztus lábához, és menten elaludt. A turisták fölé hajoltak, hallgatóztak, lélegzik-e, él-e még? Aztán nyomban a Cattedrale di San Giorgio plébánosához siettek, ugyan jöjjön már, csináljon valamit ezzel a szerencsétlennel. A pap jött is, szedte a lábát, belül enyhe aggodalommal, már csak egy haláleset hiányzik ennek az elfeledett székesegyháznak, lehetőleg gyilkosság vagy valami terrorcselekmény, ezekből bővelkedik ma a világ, köszönik szépen, momentán ilyenből pont nem kérnek. Figyelte a megfáradt embert, nézegette, szagolgatta, aztán békés elhatározásra jutott: jobb lesz neki egy lány altató, felment tehát az orgonához, ott zendített rá a fenséges preludiumokra, döntse el a hívatlan vendég, tovább alszik vagy felébred-é.

Nem mindenütt van ilyen becsben némely betolakodó, náluk bizony kidobálták a csontjait annak a fiatalembernek, akit nem átallottak ülve eltemetni valami csuda régi rítus szerint, ráadásul a templomkertbe, ahol a legjobb helye lett volna annak a nagy meszes gödörnek, amit a renováláshoz kivájtak. Össze-
csődült a fél falu, néztek befelé a mélybe, milyen csudálatos látvány, a halott a sárga földnek támasztotta csontos hátát, mintha csak a szomszéd kocsmából átbetorkált volna, s most kissé előre lógó fejjel bóbiskol.

- A hivatalt nem értesítették, ugye? - kérdezte lemondóan János, mikor a lánya mesélni kezdte a helyi szenzációt.

- Nemigen... Azt mondták csak bonyolítaná a helyzetet, még vizsgálni kezdik kiféle, miféle az a halott, nincs-e valakinek köze hozzá? Akkor pedig biztosan nem lesz meg őszre a munka, lőttek a templomszentelésnek.

- Hát, persze! Így kell azt: a freskókra lambériát ragasztani, a boltíveket álmennyezettel takarni, a régészeti leletet meg a szemétkupacra dobni. Jól van az úgy!

Regina elhallgatta az apját, de átérezni nem tudta szenvedélyét, éppen akkor a küszöbön álló első szerelem izgatta, annak a vibrálása, nagyon is élő volta. Semmi érdeklődést nem mutatott tehát az évszázados csontok, freskók, kupolák iránt, slágerek és lányregények mozgatták a fantáziáját, a régi idők lenyomatai csak később kezdték érdekelni.

A vonat, amely mind ez idáig nyílegyenesen száguldott a parton, most kissé beljebb fordult a szárazföld felé. Pescara egykor porig rombolt, majd újjáépített városa következett azzal a megmaradt kétutcányi belvárossal, amit meghagytak a szövetségesek.

Ha lemegy az üveglifttel az utcaszintre, már ki is léphet a hőségbe, bosszankodhat a helyi kaotikus közlekedésen, bicikli, autó, gyalogos, mindenki egymás ellen, csoda, hogy naponta nincs haláleset a féktelen tülekedés miatt.